

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΕΥΘΕΙΑ

Επιχειρώντας μία συνοπτική επισκόπηση του πολιτικού κλίματος ενόψει των επόμενων εθνικών εκλογών προκύπτουν ένας αρκετά έντονος διχασμός και μία ορατή ανακολουθία της ελληνικής κοινής γνώμης. Αναδεικνύονται η διάσταση «Τζέκυλ» και η διάσταση «Χάιντ» της ελληνικής πολιτικής.

Η αίσθηση της κοινής γνώμης είναι ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα που έχει κάνει σημαντικά βήματα προόδου σε διεθνές επίπεδο, κατοχυρώνει τη θέση και το κύρος της στον διεθνή χώρο, ενισχύεται έναντι των παραδοσιακών ανταγωνιστών της. Η εικόνα των Ελλήνων για την Ελλάδα βρίσκεται μακριά από την ιδεολογία και την εποχή της «Ψωροκώσταινας».

Αναδεικνύεται όμως ταυτόχρονα και το μοτίβο μιας Ελλάδας «δύο ταχυτήτων». Μίας Ελλάδας διαιρεμένης σε «κερδισμένους» και «χαμένους», μιας Ελλάδας η οποία πάει καλά στα «μεγάλα», αγνοεί όμως τους πολίτες της, των οποίων η καθημερινή ζωή πάει από το κακό στο χειρότερο.

οχι σε
αίσθημα
στο χαμηλό

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας καλούνται να χαράξουν και να υλοποιήσουν τις στρατηγικές τους, προσπαθώντας το καθένα να εκφράσει κάθε μία από τις διαστάσεις της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής.

Σήμερα, μπαίνοντας στο τελευταίο έτος πριν τις επόμενες εκλογές κάποια χαρακτηριστικά της επόμενης εκλογικής αναμέτρησης έχουν πλέον παγιωθεί.

Ένα πρώτο στοιχείο, είναι ότι οι επόμενες εκλογές θα είναι εκλογές χαμηλού ρίσκου για τους ψηφοφόρους. Οι προσδοκίες των πολιτών, ανεξαρτήτως από το ποιο κόμμα θα εκλεγεί, είναι περιορισμένες, γεγονός που οδηγεί σε μία συνολική επικοινωνία «χαλαρότητα» τα κόμματα εξουσίας.

να τελειώσει
από το ρίσκο.

Ένα δεύτερο στοιχείο είναι ότι στις επόμενες εκλογές δύσκολα θα αναδειχθεί ένα θέμα που θα κυριαρχήσει στην πολιτική ατζέντα. Η τάση που θέλει τα ζητήματα αυξημένου ατομικού ενδιαφέροντος να ενισχύονται έναντι των θεμάτων «υψηλής» πολιτικής καταγράφεται έντονα, αλλά αυτό εμφανίζεται περισσότερο σε επίπεδο αίσθησης και λιγότερο με τη μορφή οξέων κοινωνικών προβλημάτων.

Τέλος, ένα κρίσιμο στοιχείο, είναι η καταγραφόμενη επιθυμία του εκλογικού σώματος να υπάρξει κυβερνητική αλλαγή, επιθυμία όμως που σε καμία περίπτωση δεν ταυτίζεται με συνολική κυβερνητική αποδοκιμασία, αλλά κυρίως με επιθυμία ανανέωσης του πολιτικού σκηνικού.

Συνακόλουθη με όλα τα παραπάνω, όσο και φαινομενικά αντιφατική, είναι η εκτίμηση είναι ότι οι επόμενες εκλογές, μολονότι θα έχουν μία μάλλον «πεζή» θεματολογία, θα είναι κατά κύριο λόγο εκλογές «εικόνας», εκλογές «ίματζ» και λιγότερο εκλογές αντιπαράθεσης επί της ουσίας. Το ένα κόμμα θα προσπαθεί να καλλιεργήσει και να επενδύσει σε ένα κλίμα συνολικής αισιοδοξίας για την πορεία της χώρας, ζητώντας μία ψήφο επιβεβαίωσης και συνέχειας, ενώ το άλλο θα προσπαθεί να εκφράσει την επιθυμία αλλαγής και ανανέωσης στην πολιτική σκηνή, αποφεύγοντας τη συνολική αμφισβήτηση της κυβέρνησης και επιλέγοντας προνομιακούς χώρους πολιτικής αντιπαράθεσης.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Τα ποσοστά των κομμάτων της Αριστεράς φαίνεται να παραμένουν στάσιμα, έχοντας μάλιστα με μία ελαφρά πτωτική τάση.

Φαίνεται ότι η καθολική αντίδραση της ελληνικής κοινής γνώμης στον πόλεμο στο Ιράκ, καθώς και η συνολικά αρνητική στάση και των υπολοίπων κομμάτων, δεν επέτρεψαν στα κόμματα της Αριστεράς να κεφαλαιοποιήσουν πολιτικά τις όποιες αντιπολεμικές τους δραστηριότητες, μια που η παρουσία τους δεν εμπεριείχε κάποιο έντονα διακριτό στοιχείο .

Η κυριαρχία των ζητημάτων αυξημένου ατομικού ενδιαφέροντος, η υποχώρηση των αντιπαραθέσεων γύρω από το διεθνή ρόλο και τη θέση της χώρας, καθώς και η μετατροπή της πολιτικής αντιπαράθεσης σε αντιπαράθεση δεξιοτήτων σε ό,τι αφορά το χειρισμό επιμέρους θεμάτων, φαίνεται να πλήττουν τα κόμματα της Αριστεράς τα οποία (στο βαθμό που μπορούν να κριθούν ενιαία) κατά κανόνα επιλέγουν στρατηγικές συνολικής αμφισβήτησης του πολιτικού συστήματος.

ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Το μεγάλο ζητούμενο για το ΠΑΣΟΚ είναι να μετατρέψει την επάρκεια του Κώστα Σημίτη στο χειρισμό θεμάτων «υψηλής» πολιτικής σε «υπόσχεση» για την επόμενη μέρα. Το ΠΑΣΟΚ αυτή την ώρα μοιάζει να μην έχει σαφή πολιτική ατζέντα για τα επόμενα χρόνια. Τα θετικά επιτεύγματα της κυβέρνησης μένουν μετέωρα, περιορίζεται η πολιτική τους κεφαλαιοποίηση και παράλληλα δεν υπάρχει η πολιτική «ομπρέλα» που θα μπορούσε να απορροφήσει τους όποιους κυβερνητικούς πολιτικούς κραδασμούς. Έτσι, κυριαρχεί στην κοινή γνώμη η απογοήτευση από τις χαμηλές επιδόσεις στα ζητήματα «καθημερινότητας», που με τη σειρά της ~~έχει~~ δημιουργεί ένα αρνητικό πολιτικό κλίμα.

Το ζητούμενο για το ΠΑΣΟΚ, εκτός από το να ζητήσει μία συνολική αξιολόγηση για την επίτευξη κάποιων βασικών εθνικών μας στόχων τα τελευταία χρόνια, είναι να θέσει **το ίδιο** την ατζέντα των επόμενων εκλογών και να αποσαφηνίσει τους στόχους και το περίγραμμα της πολιτικής της χώρας για τα επόμενα χρόνια. Είναι αυτονόητο ότι η ατζέντα αυτή θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στα ζητήματα αυξημένου ατομικού ενδιαφέροντος, με την κρίσιμη όμως παράμετρο ότι θα πρέπει να ενταχθούν στον εκλογικό λόγο του ΠΑΣΟΚ **ως νέοι εθνικοί στόχοι και όχι ως εκλογικοί αντιπερισπασμοί.**

Αντιστοίχως, το ζητούμενο για τη Νέα Δημοκρατία είναι να καταστεί **φορέας πολιτικής.** Η παρουσία της πρέπει να καλλιεργεί προοπτική και προσδοκίες και δεν πρέπει να ταυτίζεται αποκλειστικά με ένα διαχειριστικό πλεονέκτημα. Αυτό θα ενισχύσει την πολιτική της δυναμική και θα την καταστήσει λιγότερο ευάλωτη σε οποιαδήποτε απρόοπτη εξέλιξη.

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η Νέα Δημοκρατία και ο Κώστας Καραμανλής φαίνεται να έχουν ένα παγιωμένο προβάδισμα έναντι του ΠΑΣΟΚ και του Κώστα Σημίτη τόσο στην πρόθεση ψήφου, όσο και στην παράσταση νίκης. Στο μυαλό της κοινής γνώμης η νίκη της ΝΔ αγγίζει τα όρια της βεβαιότητας – έστω και αν θεωρείται ότι δεν θα είναι θριαμβευτική.

Μεγάλο πλεονέκτημα της Νέας Δημοκρατίας παραμένει η υπεροχή της στα ζητήματα αυξημένου ατομικού ενδιαφέροντος, τα οποία αποτελούν και τα κυρίαρχα ζητήματα στην ατζέντα των επόμενων εκλογών. Η Νέα Δημοκρατία φαίνεται να κερδίζει αυτή την ώρα τη μάχη της εκλογικής ατζέντας, στοιχείο ιδιαίτερα κρίσιμο, ιδίως για κόμμα της αντιπολίτευσης.

Η Νέα Δημοκρατία εμφανίζει σημαντική βελτίωση σε κρίσιμους τομείς όπως η εικόνα των στελεχών της και η ικανότητά της να χειριστεί κρίσιμα θέματα. Το ποσοστό που θεωρούσε ότι η Νέα Δημοκρατία δεν εμπνέει ασφάλεια ως εναλλακτική λύση έχει μειωθεί (κάτι που δεν είχε επιτευχθεί απόλυτα στις προηγούμενες εκλογές), ενώ αντιστοίχως έχει ενισχυθεί η πεποίθηση ότι το κόμμα τα τελευταία χρόνια έχει μετακινηθεί προς λίγο πιο «κεντρώες» πολιτικές θέσεις.

Αυτό που θα πρέπει να ανησυχεί τη Νέα Δημοκρατία είναι ότι, παρά την όποια επιμέρους βελτίωση εμφανίζει, ακόμα και σήμερα το μεγάλο της πλεονέκτημα φαίνεται να είναι η κόπωση από την πολυετή διακυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Το προβάδισμά της σήμερα φαίνεται να στηρίζεται περισσότερο στην επιθυμία της κοινής γνώμης να αλλάξει κυβέρνηση και να ανανεωθεί το πολιτικό σκηνικό, και λιγότερο στη θετική υποστήριξη των θέσεων και των απόψεών της.

Σε αυτό συμβάλλει και το γεγονός ότι η ίδια η Νέα Δημοκρατία τα τελευταία χρόνια επιλέγει λιγότερο «ιδεολογικοποιημένες» πολιτικές παρεμβάσεις και περισσότερο επιδιώκει να εμφανίζεται ως μία εναλλακτική-διαχειριστική πολιτική δύναμη διαφορετικών προτεραιοτήτων.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την αυταπόδεικτη πραγματικότητα ότι τα θέματα της λεγόμενης «καθημερινότητας» (τα οποία αποτελούν τον προνομιακό χώρο της ΝΔ) δημιουργούν περιορισμένη πολιτική δυναμική, μπορούν να καταστήσουν το προβάδισμα της Νέας Δημοκρατίας επισφαλές, στην περίπτωση εκείνη που υπάρχουν ραγδαίες εξελίξεις στο πολιτικό σκηνικό ή ανακύψουν κρίσιμα θέματα «υψηλής» πολιτικής λίγο πριν τις επόμενες εκλογές.

ΠΑΣΟΚ

Η μεγάλη αδυναμία για την Κυβέρνηση είναι αναμφίβολα η κόπωση του εκλογικού σώματος από τη πολυετή διακυβέρνηση της χώρας από το ΠΑΣΟΚ. Οι ψηφοφόροι φαίνεται να επιθυμούν κυβερνητική αλλαγή, γεγονός που πλήττει το ΠΑΣΟΚ σε πολλά επίπεδα, με σημαντικότερο το ότι του περιορίζει τις παραδοσιακές «αριστερογενείς» δεξαμενές ψηφοφόρων.

Η επιθυμία αυτή φαίνεται να συνδέεται περισσότερο με την ύπαρξη ενός συνολικά αρνητικού κλίματος για την κυβέρνηση και λιγότερο με μία δομημένη και απολύτως τεκμηριωμένη δυσaréσκεια για την κυβερνητική πολιτική, μια που αυτή δεν αμφισβητείται συνολικά, αλλά στις επιμέρους πτυχές της.

Το πρόσωπο του Κώστα Σημίτη παραμένει ένα «ισχυρό χαρτί» για το ΠΑΣΟΚ, σε επίπεδο πολιτικού λόγου, είναι αμφίβολο όμως το αν δημιουργεί πλέον και αντίστοιχη εκλογική δυναμική.

Ο Κώστας Σημίτης διατηρεί τα περισσότερα από τα ισχυρά «πρωθυπουργικά» χαρακτηριστικά του, τα οποία του επέτρεψαν να κερδίσει δύο εκλογικές αναμετρήσεις. Αυτό που κυρίως αμφισβητείται δεν είναι η επάρκεια ή τα επιτεύγματά του, ως πρωθυπουργός, αλλά οι προτεραιότητές του και κυρίως η ανάγκη να επανεκλεγεί. Το ποσοστό ~~το ποσοστό~~ που επιθυμεί την επανεκλογή του Κώστα Σημίτη, είναι πολύ μικρότερο από το ποσοστό των θετικών κρίσεων που υπάρχει για το πρόσωπό του.

Το πρόβλημα του Κώστα Σημίτη είναι ότι φαίνεται «να μην υπόσχεται κάτι», και μάλιστα σε μία εποχή που ούτε κάποιο κρίσιμο θέμα κυριαρχεί, αλλά και ο βαθμός κρισιμότητας των εκλογών δεν είναι τόσο υψηλός. Οι επόμενες εκλογές είναι εκλογές χαμηλών προσδοκιών.

Ιδιαίτερα σημαντική και θετική για το ΠΑΣΟΚ είναι η ύπαρξη στελεχών πρώτης γραμμής των οποίων η υψηλή δημοτικότητα δυνητικά θα μπορούσε να συγκρατήσει την όποια κυβερνητική φθορά.

Τέλος, αυτό το οποίο χρήζει ειδικής αναφοράς είναι ότι το ΠΑΣΟΚ, παρά τις όποιες αλλαγές έχουν σημειωθεί στη φυσιογνωμία του, εξακολουθεί να καταλαμβάνει τον κεντρικό χώρο στο πολιτικό φάσμα της χώρας μας. Καταφέρνει έτσι, να συγκεράσει και να ενσωματώσει τα βασικά πολιτικά χαρακτηριστικά των Ελλήνων, θεωρούμενο κατά κανόνα πλησιέστερο κόμμα, στο μέσο ψηφοφόρο.

Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, συνδέεται άμεσα με τα ιστορικά συστατικά στοιχεία του ΠΑΣΟΚ, και εν πολλοίς εξηγεί τόσο την μακροχρόνια παραμονή του στην εξουσία, όσο και την ικανότητα του ΠΑΣΟΚ να ανακάμπτει σε δύσκολες για αυτό στιγμές.